

MĚSTSKÝ ÚŘAD PŘELOUČ

ODBOR STAVEBNÍ

Československé armády 1665, 535 33 Přelouč

Spis.zn.: ST/13171/2025/Be
Č.j.: MUPC 15297/2025
Spis.,skart.znak 411.1, A, 10
Vyřizuje: Mgr. Petr Beneš
Tel.: 466 094 147
E-mail: petr.benes@mestoprelouc.cz

Datum: 10.9.2025

Kulturní památka – Perleťový relikviářový kříž

ROZHODNUTÍ

Účastník řízení: Národní hřebčín Kladruby nad Labem, s.p.o., sídlo: Kladruby nad Labem č.p. 1, 533 14 Kladruby nad Labem

Městský úřad Přelouč, odbor stavební (dále jen příslušný orgán) obdržel dne 1.8.2025 žádost žadatele, kterým je Národní hřebčín Kladruby nad Labem, s.p.o., Kladruby nad Labem č.p. 1, 533 14 Kladruby nad Labem, o vydání závazného stanoviska k restaurátorskému záměru s názvem „Restaurátorský záměr. Perleťový relikviářový kříž, inv. č. KO – 55“; Ing. arch. Václav Němec DiS.; dne 29. 7. 2025.

Příslušný orgán státní památkové péče k uvedené žádosti podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen památkový zákon), a v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen správní řád), vydává toto rozhodnutí:

V souladu s ustanovením § 14 odst. 3 památkového zákona je provedení navržených prací podle předložené dokumentace z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné při dodržení následujících podmínek:

1. Restaurování krucifixu provede restaurátor s licenci MKČR v příslušném oboru – na uměleckořemeslná díla z přírodních materiálů – perleti (kód 3g třídníku specializací restaurátorských prací).
2. **Zahájení restaurátorských prací (odvoz předmětu na restaurování) bude na NPÚ oznámeno min. s 10denním předstihem.** K restaurování bude v rámci kontrolních dnů přizván pracovník NPÚ v Pardubicích, který bude vykonávat památkový dohled podle § 32 odst. 2 písm. g) památkového zákona č. 20/87 Sb. v platném znění a s nímž bude konzultován průběh. Schůzka se uskuteční především po rozšířeném restaurátorském průzkumu po demontáži díla a zkouškách čištění (vstupní prohlídka prací), po předložení návrhu doplňovaných částí a po doplnění chybějících částí. Závěrečné předání díla se uskuteční za účasti zástupce NPÚ.
3. Před zahájením doplňování chybějících částí restaurátor předloží k odsouhlasení návrhy šablon, kresebné návrhy a modely v měřítku 1:1. Návrhy budou vycházet z dochovaných částí díla nebo z dobových analogií. Chybějící části budou doplněny v materiálové, rozměrové a tvarové shodě s

originálem, tak aby došlo k organickému zapojení do celku. Jiné řešení musí být předem odsouhlaseno.

4. Restaurátor vypracuje závěrečnou restaurátorskou zprávu s aktuální fotodokumentací. Ve zprávě bude uveden popis, identifikace materiálů, časové zařazení, rozměry, stav dochování, míra druhotných oprav. Ve zprávě bude uveden popis restaurátorských prací včetně použitých technických a materiálových prostředků. Ke zprávě budou uvedena nová zjištění o dané památce. Součástí zprávy bude doporučený režim údržby. Jedna kompletní verze restaurátorské zprávy s kvalitní fotodokumentací bude při převzetí prací odevzdána NPÚ v Pardubicích, které si zprávu ponechá pro dokumentační účely. Zprávu požadujeme v tištěné i digitální podobě na datovém nosiči (v elektronické podobě bude text s fotografiemi i soubor fotografií ve formátu jpg ve vysokém rozlišení, tištěné fotografie budou ve formátu min. 10 x 15 cm na papíře o gramáži min. 200 g).

Odůvodnění:

Príslušný orgán provedl správní řízení o žádosti žadatele, kterým je Národní hřebčín Kladruby nad Labem, s.p.o., Kladruby nad Labem č.p. 1, 533 14 Kladruby nad Labem, o vydání závazného stanoviska k výše uvedené akci.

Předmětem restaurování je perleťový relikviářový kříž, invč. KO-55, který je movitou kulturní památkou evidovanou v Ústředním seznamu kulturních památek pod rejstříkovým číslem 57964/36-219.

Kříž s krucifixem je umístěn na konzoli při evangelijní straně triumfálního oblouku kostela sv. Václava a Leopolda v Kladrubech nad Labem. Použitý materiál a technika: perleť, bílý kov, dřevěné jádro tvrdé dřevo, ebonizované dřevo/řezání, rytí perleti, lepení. Krucifix je složen z těchto částí: osmiboký podstavec stojící na čtyřech okřídlených andílčích hlavičkách je členěn pilastry s vysokým soklem a podél hlavice zalamovanou římsou. Nad římsou je osm vpadlých polí zdobených páskovým motivem ukončených profilovanou římsou. Ve vrcholu stojí kříž. Mezi pilastry jsou čtyři reliéfy: Zvěstování Panně Marii, svatba Panny Marie, klanění tří králů a útěk do Egypta a uprostřed nika s výjevem Narození Páně. V nice vykládané perleťovými deskami leží uprostřed v obdélném loži Ježíšek. Vlevo je klečící Panna Marie. Levou ruku natahuje k děťátku, pravou tiskne na rud'. Vpravo klečí sv. Josef a oběma rukama tiskne k hrudi ratolest. Za sv. Josefem stojí volek s hlavou skloněnou k Ježíškovi. Nad oběma jsou na bocích umístěni dva letící andílci. Andílek vpravo oběma rukama drží u úst troubu, andílek vlevo věnec. Nad výjevem uprostřed letí anděl nesoucí v obou rukou nápisovou pásku. Kolem postavy vlaje plášť. U paty je kříž členěn čtyřmi pásy ze stylizovaných akantů, nad nimi je reliéf Panny Marie Bolestné. Nad Marii je reliéf sedícího a píšícího sv. Matouše. Mezi dvěma pásy se stylizovanými akanty je lebka se skříženými hnáty a nad ní visí korpus Krista. Volně visící tělo s hlavou mírně nakloněnou doprava a nohama přibíťma na jeden hřeb. Řasená bederní rouška je přivázaná dvěma provazy a splývá ve volných záhybech po pravém boku. Nad Kristovou hlavou je nápisová páska s písmeny INRI. Nad ní jsou dva pásy se stylizovanými akanty a nad nimi reliéf sedícího a píšícího sv. Jana Evangelisty. Nad světce se znovu nachází pás s akanty. Od Bolestné Panny Marie až do vrcholu je břevno pokryto reliéfem s ornamentem květů a listů. Za křížením je ve čtyřech částech umístěna paprscitá svatozář. Obě ramena příčného břevna jsou pandánově zdobené, členěné čtyřmi pásy s akanty, které rámuji reliéf se sedícím a píšícím sv. Markem vpravo a sv. Lukášem vlevo. Břevna jsou ukončena profilovanou šipkou. Na zadní straně podstavce je na kovové destičce vyryt nápis: Hec Signum Salutis Atque Triumphi Augustissime Austriae Imperatori Francisco Josepho I. In Donum Hymeneium Sacratum Esse Cupit Bernardinus a Montefraneo Custos Terrae Sanctae Et.S.S. Sepulehri Hierosolymis Guardianus A.R.S. MDCCCLIV. Na perleti se nachází tabulka s nápisem: LAVORATO DAI MAESTRI/ KALIL E GIOVANNI FIQLI/ DI ANTONIO SABAT.IN./BETLEMME ANNO DEL./ SIGNORE.1854

Krucifix představuje velmi kvalitní uměleckořemeslné dílo vyrobené v roce 1854 v Betlémě jako dar jeruzalémského patriarchy pro císaře Františka Josefa I., který jej daroval do kostela sv. Václava a Leopolda v Kladrubech nad Labem. Jedná se o historickou součást interiérového vybavení kostela, který patřil do areálu císařského hřebčína.

Kříž byl restaurován v roce 2015, práce provedl Martin Fořt. Tehdejší restaurování proběhlo konzervačním způsobem, bez doplňování chybějících částí. Nejméně 55 ks perleťových částí chybí – podrobně jsou popsány ve zprávě z restaurátorského průzkumu obsahující návrh restaurátorských prací. Místy je perleť uvolněna od podkladu, pravděpodobně se tak stalo vlivem vyšší vlhkosti v kostele. Povrch je pokryt prachovými depozity.

Příslušný orgán upozorňuje, že předmětný relikviářový kříž je uměleckořemeslnou prací, protože estetický způsob jeho zpracování představuje uměleckořemeslnou úroveň. Proto příslušný orgán upozorňuje, že obnovu všech jejích částí musí podle § 14 odst. 6 památkového zákona provádět fyzická osoba na základě povolení vydaného Ministerstvem kultury – restaurátor.

Žádost byla příslušnému orgánu doručena dne 1.8.2025. Tímto dnem bylo v souladu se správním řádem zahájeno správní řízení a příslušný orgán požádal odbornou organizaci státní památkové péče – Národní památkový ústav, Územní odborné pracoviště v Pardubicích (dále jen NPÚ) – o písemné vyjádření.

Ve smyslu ustanovení § 14 odst. 4 památkového zákona bylo ve věci vydáno písemné vyjádření NPÚ ze dne 22.8.2025 (doručeno 27.8.2025), č.j. NPU-361/71139/2025/Ci, vypracované Mgr. Veronikou Cinkovou (dále jen vyjádření NPÚ).

Dne 29.8.2025 byl dle § 36 odst. 3 správního řádu účastník řízení vyzván k seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí. Svého práva vyjádřit se k podkladovým materiálům žadatel nevyužil.

Příslušný orgán se s vyjádřením NPÚ ztotožnil a zapracoval ho do svého rozhodnutí.

Odůvodnění stanovených podmínek:

Ad 1. Viz § 14 odst. 6 památkového zákona č. 20/87 Sb. – „Obnovu kulturních památek nebo jejich částí, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi (dále jen "restaurování"), mohou provádět fyzické osoby na základě povolení vydaného podle § 14a, přičemž restaurováním se rozumí souhrn specifických výtvarných, uměleckořemeslných a technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu.“ Specifikace restaurátorské licence podle třídníku restaurátorských prací je aplikována na konkrétní individuální případ této kulturní památky.

Ad 2. Viz § 32 odst. 2 písm. g) památkového zákona č. 20/87 Sb. Postup prací je nezbytné konzultovat pro stanovení nejvhodnějšího způsobu restaurování vztahujícího se ke konkrétnímu dílu na základě poznatků vzniklých během restaurátorských prací. Průběžné konzultace a kontrolní dny jsou nezbytné k zajištění odborného dohledu nad restaurováním kulturní památky.

Ad 3. Nově doplňované prvky se stávají částí kulturní památky a je třeba, aby jejich provedení korespondovalo s originální podobou díla. V případě, že není známa přesná podoba chybějícího prvku, je třeba použít analogických vzorů ze stejného stylového období.

Ad 4. Viz § 10, odst. 3 písm. 3c) a odst. 4 prováděcí vyhlášky č. 66/88 Sb. k zákonu č. 20/87 Sb.

Příslušný orgán v průběhu řízení o žádosti posuzoval žádost z hlediska jejího souladu s platnými právními předpisy. Při vyhotovení závazného stanoviska vycházel z předložené žádosti, restaurátorského záměru, vyjádření NPÚ, a znalosti místních poměrů. Příslušný orgán došel k závěru, že provedení navržených prací je při splnění stanovených podmínek přípustné

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí se lze podle ust. §§ 81 až 83 odst. 1 správního řádu odvolat do 15 dnů ode dne jeho doručení ke Krajskému úřadu Pardubického kraje, odboru kultury, sportu a cestovního ruchu, oddělení kultury a památkové péče, a to podáním u Městského úřadu Přelouč, odboru stavebního.

Mgr. Jiří Dobruský
vedoucí odboru

Obdrží:

Národní hřebčín Kladruby nad Labem, s.p.o., IDDS: mw6u68u

sídlo: Kladruby nad Labem č.p. 1, 533 14 Kladruby nad Labem

Národní památkový ústav, Územní odborné pracoviště v Pardubicích, IDDS: 2cy8h6t

sídlo: Valdštejnské náměstí č.p. 162/3, Praha 1-Malá Strana, 118 00 Praha 011